Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

14 päivänä maaliskuuta 2013 *

Asetus (EY) N:o 44/2001 — Tuomioistuimen toimivalta sekä tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano siviili- ja kauppaoikeuden alalla — 5 artiklan 1 alakohdan a alakohta ja 15 artiklan 1 kohta — Käsitteet ”sopimusta koskeva asia” ja ”kuluttajansuojaa koskeva riita-asia” — Vekseli — Vekselitakaus — Luottosopimuksen osalta annettu takaus

Asiassa C-419/11,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Městský soud v Praze (Tšekin tasavalta) on esittänyt 21.3.2011 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 10.8.2011, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Česká spořitelna, a.s.

vastaan

Gerald Feichter,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit M. Ilešič (esittelevä tuomari), E. Levits, J.-J. Kasel ja M. Safjan,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc-Sławiczek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.6.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Česká spořitelna, a.s., edustajanaan advokát M. Vojáček,

— Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek ja J. Vláčil,

— Sveitsin hallitus, asiamiehenään D. Klingele,

— Euroopan komissio, asiamiehinään M. Šimerdová ja A.-M. Rouchaud-Joët,

kuultuaan julkisasiamiehen 20.9.2012 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: tšekki.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL L 12, s. 1) 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdan ja 15 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Česká spořitelna, a.s. (jäljempänä Česká spořitelna), jonka kotipaikka on Tšekin tasavallassa, ja Gerald Feichter, jonka kotipaikka on Itävallassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 44/2001

3 Asetuksen N:o 44/2001 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kanne sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon jäsenvaltion tuomioistuimessa, jollei tämän asetuksen säännöksistä muuta johdu.”

4 Kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa ainoastaan tämän luvun 2–7 jakson säännösten nojalla”.

5 Mainitun asetuksen 5 artiklan, joka sisältyy asetuksen 2 jaksoon, jonka otsikko on ”Erityinen toimivalta”, 1 alakohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa:

1) a) sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä.”

6 Saman asetuksen 15 artiklan, joka kuuluu asetuksen 4 jaksoon, jonka otsikko on ”Toimivalta kuluttajansuojaa koskevissa riita-asioissa”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kun asia koskee henkilön, jäljempänä ’kuluttaja’, sellaista tarkoitusta varten tekemää sopimusta, jota ei voida pitää hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa liittyvänä, tuomioistuimen toimivalta määräytyy tämän jakson säännösten mukaisesti – –

a) jos sopimus koskee irtaimen kauppaa ja hinta on suoritettava maksuerissä;

b) jos sopimus koskee lainaa, joka on maksettava takaisin erissä, tai muuta luottoa, joka on tarkoitettu irtaimen kaupan rahoittamiseen; tai

c) kaikissa muissa tapauksissa, jos sopimus on tehty sellaisen henkilön kanssa, joka harjoittaa kaupallista tai elinkeinotoimintaa siinä jäsenvaltiossa, jossa kuluttajalla on kotipaikka, tai joka millä keinoin tahansa suuntaa tällaista toimintaa kyseiseen jäsenvaltioon tai useisiin valtioihin kyseinen jäsenvaltio mukaan lukien, ja sopimus kuuluu kyseisen toiminnan piiriin.”

7 Asetuksen N:o 44/2001 16 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Toinen sopimuspuoli voi nostaa kanteen kuluttajaa vastaan ainoastaan sen jäsenvaltion tuomioistuimissa, missä kuluttajan kotipaikka on.”

Tšekin oikeus

8 Vekseli- ja sekkilain nro 191/1950 75 §:n mukaan asiakirja, jossa on kaikki tässä pykälässä vaaditut merkinnät, on pätevä vekseli.

9 Lain nro 191/1950 76 §:n 1 momentin mukaan asiakirja, josta puuttuu jokin kyseisen lain 75 §:ssä tarkoitetuista merkinnöistä, ei ole vekseli jäljempänä olevissa momenteissa eriteltyjä tapauksia lukuun ottamatta. Mainitun lain 76 §:n 3 momentissa säädetään, että erikoismerkinnän puuttuessa pidetään vekselin antamispaikkaa maksupaikkana ja samalla asettajan kotipaikkana.

10 Lain nro 191/1950 77 §:n 2 momentin mukaan mainitun lain 10 §:ää sovelletaan myös vekseliin. Tuossa 10 §:ssä säädetään, että kun vekseliä, joka on antamishetkellään ollut epätäydellinen, ei ole täydennetty sovitulla tavalla, vekselin haltijaa vastaan ei voida vedota siihen, että kyseistä sopimusta ei ole noudatettu, paitsi jos vekselin haltija ei ollut vilpittömässä mielessä tai menetteli törkeän huolimattomasti vekselin hankkiessaan.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

11 Feichter – CZ s.r.o. -niminen yhtiö (jäljempänä Feichter-yhtiö), jonka kotipaikka on Brno (Tšekin tasavalta), asetti 28.4.2004 samoin Brnossa blankovekselin Česká spořitelnan, jonka kotipaikka on Praha (Tšekin tasavalta), hyväksi. Vekseli, jonka Feichter-yhtiön toimitusjohtaja Gerald Feichter oli allekirjoittanut kyseisen yhtiön nimissä, asetettiin mainitulle yhtiölle sen ja Česká spořitelnan välillä samana päivänä tehtyyn luottolimiittisopimukseen perustuvien velvoitteiden vakuudeksi. Feichter, jonka kotipaikka on Itävallassa, myös merkitsi luonnollisena henkilönä allekirjoituksensa vekselin etupuolelle lisäämällä siihen merkinnän ”taataan”.

12 Česká spořitelna täydensi vekseliä vekselin määrää, maksupäivää ja maksupaikkaa koskevilla tiedoilla puuttuvien merkintöjen lisäämisestä samana päivänä tehdyn sopimuksen perusteella. Näin täydennetty vekseli on sisällöltään Feichter-yhtiön ehdoton sitoumus maksaa 27.5.2008 Prahassa 5 000 000 Tšekin korunan (CZK) suuruinen summa Česká spořitelnan määräyksestä.

13 Vekseliä, joka esitettiin maksupäivänä maksupaikassa eli Prahassa, ei lunastettu. Česká spořitelna nosti näin ollen Městský soud v Prazessa (Prahan kunnan tuomioistuin) kanteen, jotta Feichter velvoitettaisiin maksamaan summa, joka perustuu 5 000 000 CZK:n suuruisen vekselin asettamiseen, lisättynä kuuden prosentin vuosittaisella korolla 28.5.2008 alkaen maksun suorittamiseen saakka, ja 16 666 CZK:n suuruinen provisio vekselin määrästä. Kyseisen oikeudenkäynnin aikana Feichter esitti väitteen, jonka mukaan Městský soud v Prazella ei ole toimivaltaa, koska hän asuu Itävallassa.

14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko sen toimivalta määritettävä kuluttajien tekemiä sopimuksia koskevien sääntöjen mukaan. Se pohtii tässä yhteydessä sitä, ovatko asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan edellytykset täyttyneet, ja etenkin, voidaanko pääasiassa kyseessä olevaan vekseliin perustuvaa vaatimusta, jonka vekselinsaaja esittää vekselitakauksen antanutta henkilöä vastaan, pitää kyseisessä artiklassa tarkoitetulla tavalla sopimukseen perustuvana. Jos näin on, Itävallan tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista pääasia, koska kyseisen asetuksen 16 artiklan 2 kohdan mukaan kuluttajaa vastaan voidaan nostaa kanne ainoastaan sen jäsenvaltion tuomioistuimissa, missä kuluttajan kotipaikka on.

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii myös sitä, onko tässä tapauksessa mahdollista määrittää toimivalta asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdan mukaisesti.

16 Se tuo tässä yhteydessä esiin yhtäältä kysymyksen siitä, voitiinko pääasiassa kyseessä olevaan vekseliin perustuvat vaatimukset luonnehtia asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitetuiksi sopimukseen perustuviksi vaatimuksiksi siitä huolimatta, että Tšekin oikeuden mukaan vekseli on abstrakti arvopaperi, jolla ei ole sopimuksen luonnetta, vaikka siinä konkretisoituukin sopimuksen sisältö.

17 Se tiedustelee toisaalta, onko tässä tapauksessa kyse vapaaehtoisesti hyväksytystä velvoitteesta, koska täsmällistä maksupaikkaa ei ole määritetty vekselissä eikä puuttuvien merkintöjen lisäämisestä tehdyssä sopimuksessa. Vaikka jälkimmäisellä sopimuksella näet annetaan Česká spořitelnalle oikeus lisätä vekseliin puuttuvat merkinnät maksupaikan osalta, siinä ei kuitenkaan ole määrätty perusteista, joiden nojalla voidaan määrittää, että kyse on juuri Prahan kaupungista. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, ettei voida pitää mahdottomana, että maksupaikan lisääminen vekseliin merkitsee kyseisen sopimuksen rikkomista tai että kyseinen sopimus on pätemätön epämääräisyytensä vuoksi, missä tapauksessa olisi vaikea todeta, että velvoite on käsiteltävässä asiassa hyväksytty vapaaehtoisesti.

18 Tämän perusteella Městský soud v Praze päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voidaanko [asetuksen 44/2001] 15 artiklan 1 kohdan ilmaisua ’asia, [joka koskee kuluttajan] sellaista tarkoitusta varten tekemää sopimusta, jota ei voida pitää hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa liittyvänä’, tulkita siten, että sen piiriin kuuluu myös epätäydellisessä muodossa annettuun vekseliin perustuva vaatimus, jonka vekselinsaaja esittää vekselin asettajalle vekselitakauksen antanutta henkilöä vastaan?

2) Riippumatta siitä, vastataanko ensimmäiseen kysymykseen kieltävästi vai myöntävästi, voidaanko [asetuksen N:o 44/2001] 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitettua käsitettä ’sopimusta koskeva asia’ tulkita siten, että kun otetaan huomioon yksinomaan asiakirjan sisältö sellaisenaan, sen piiriin kuuluu myös epätäydellisessä muodossa annettuun vekseliin perustuva vaatimus, jonka vekselinsaaja esittää vekselin asettajalle vekselitakauksen antanutta henkilöä vastaan?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

Tutkittavaksi ottaminen

19 Česká spořitelna väittää, ettei ensimmäistä kysymystä voida ottaa tutkittavaksi sillä perusteella, että se on puhtaasti hypoteettinen eikä sillä ole merkitystä pääasian ratkaisemisen kannalta, koska asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan soveltamisedellytykset eivät ole täyttyneet.

20 On muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklassa tarkoitetussa menettelyssä, joka perustuu kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon, yksinomaan kansallinen tuomioistuin on toimivaltainen toteamaan pääasian tosiseikat ja arvioimaan niitä sekä tulkitsemaan ja soveltamaan kansallista lainsäädäntöä. Samalla tavoin yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, ovatko sen unionin tuomioistuimelle

esittämät kysymykset tarpeellisia ja onko niillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimen on siten lähtökohtaisesti ratkaistava ne (ks. asia C-553/11, Rintisch, tuomio 25.10.2012, 15 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

21 Unionin tuomioistuin voi siis jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisupyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. mm. asia C-618/10, Banco Español de Crédito, tuomio 14.6.2012, 77 kohta, ja em. asia Rintisch, tuomion 16 kohta).

22 Tämä ei ole kuitenkaan tilanne käsiteltävässä asiassa. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee näet selkeästi, että asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan tulkinta on tarpeen pääasian ratkaisemiseksi, koska Feichterin esittämä toimivallan puuttumista koskeva väite perustuu argumenttiin, jonka mukaan hän on mainitussa artiklassa tarkoitettu kuluttaja, koska hän on allekirjoittanut vekselin luonnollisena henkilönä, ja että toimivalta on siis määritettävä kyseisen asetuksen niiden säännösten mukaan, joilla säännellään tuomioistuinten toimivaltaa kuluttajien tekemien sopimusten osalta.

23 Tässä tilanteessa on katsottava, että ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys voidaan ottaa tutkittavaksi.

Asiakysymys

24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään, sovelletaanko asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohtaa sen tuomioistuimen määrittämiseksi, jolla on toimivalta käsitellä kanne, jossa yhteen jäsenvaltioon sijoittautunut vekselinsaaja esittää kyseiseen vekseliin, joka on allekirjoittamispäivänään epätäydellinen ja jota vekselinsaaja myöhemmin täydentää, perustuvan vaatimuksen sellaista vekselitakauksen antanutta henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa.

25 Alustavasti on huomautettava, että asetuksen N:o 44/2001 käsitteitä – ja erityisesti sen 15 artiklan 1 kohdan käsitteitä – on tulkittava itsenäisesti, ja tällöin perustana on käytettävä lähtökohtaisesti mainitun asetuksen järjestelmää ja tavoitteita, jotta taataan sen yhtenäinen soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa (ks. vastaavasti asia C-27/02, Engler, tuomio 20.1.2005, Kok., s. I-481, 33 kohta; yhdistetyt asiat C-585/08 ja C-144/09, Pammer ja Hotel Alpenhof, tuomio 7.12.2010, Kok., s. I-12527, 55 kohta ja asia C-190/11, Mühlleitner, C-190/11, tuomio 6.9.2012, 28 kohta).

26 Tämän jälkeen on muistutettava, että asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohta on poikkeus sekä toimivaltaa koskevasta pääsäännöstä, josta säädetään tämän asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa ja jonka mukaan toimivalta on sen jäsenvaltion tuomioistuimilla, jossa vastaajan kotipaikka on, että siitä erityistä toimivaltaa sopimusasioissa koskevasta säännöstä, josta säädetään saman asetuksen 5 artiklan 1 alakohdassa ja jonka mukaan toimivaltainen on sen paikkakunnan tuomioistuin, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai on täytettävä (ks. em. yhdistetyt asiat Pammer ja Hotel Alpenhof, tuomion 53 kohta ja em. asia Mühlleitner, tuomion 26 kohta). Kyseistä 15 artiklan 1 kohtaa on siis välttämättä tulkittava suppeasti (ks. vastaavasti em. asia Mühlleitner, tuomion 27 kohta).

27 Lopuksi on todettava, että siltä osin kuin asetuksella N:o 44/2001 on jäsenvaltioiden välisissä suhteissa korvattu tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehty yleissopimus (EYVL 1972, L 299, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna uusien jäsenvaltioiden liittymistä tähän yleissopimukseen koskevilla myöhemmillä yleissopimuksilla (jäljempänä Brysselin yleissopimus), unionin tuomioistuimen mainitun yleissopimuksen määräyksistä

antama tulkinta pätee myös asetuksen säännösten osalta, mikäli kyseisten määräysten ja säännösten voidaan katsoa vastaavan toisiaan (ks. mm. asia C-133/11, Folien Fischer ja Fofitec, tuomio 25.10.2012, 31 kohta, ja asia C-543/10, Refcomp, tuomio 7.2.2013, 18 kohta).

28 Unionin tuomioistuin on tässä yhteydessä jo katsonut, että asetuksella N:o 44/2001 luodussa järjestelmässä sen 15 artiklan 1 kohdalla on mainitun asetuksen johdanto-osan 13 perustelukappaleesta ilmenevällä tavalla sama asema ja sama heikomman osapuolen eli kuluttajan suojelemiseen liittyvä tehtävä kuin Brysselin yleissopimuksen 13 artiklan ensimmäisellä kappaleella (ks. vastaavasti asia C-180/06, Ilsinger, tuomio 14.5.2009, Kok., s. I-3961, 41 kohta; em. yhdistetyt asiat Pammer ja Hotel Alpenhof, tuomion 57 kohta ja em. asia Mühlleitner, tuomion 29 kohta).

29 Ensimmäiseen kysymykseen on vastattava näiden seikkojen perusteella.

30 Tuohon kysymykseen vastaamiseksi on todettava, että asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohtaa sovelletaan tilanteessa, jossa kolme edellytystä ovat täyttyneet eli jossa ensinnäkin yksi sopimuspuoli on kuluttaja, joka toimii asiayhteydessä, jota ei voida pitää hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa liittyvänä, toiseksi tällaisen kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä on tosiasiassa tehty sopimus ja kolmanneksi tällainen sopimus kuuluu johonkin mainitun 15 artiklan 1 kohdan a–c alakohdassa tarkoitettuihin ryhmiin. Näiden edellytysten on täytyttävä kumulatiivisesti, joten jos yksi näistä kolmesta edellytyksestä jää täyttymättä, toimivaltaa ei voida määrittää kuluttajien tekemiä sopimuksia koskevien sääntöjen mukaan.

31 Asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan ensimmäisestä soveltamisedellytyksestä on todettava, että vaikka kyseisen säännöksen sanamuoto ei ole kaikilta osiltaan täysin samanlainen kuin Brysselin yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen sanamuoto, nuo muutokset koskevat soveltamisedellytyksiä, jotka kuluttajasopimusten on täytettävä (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Pammer ja Hotel Alpenhof, tuomion 59 kohta), eivätkä kuluttajan käsitteen määritelmää, joten tällä käsitteellä on asetuksen N:o 44/2001 yhteydessä oltava sama ulottuvuus kuin Brysselin yleissopimuksen yhteydessä.

32 Oikeuskäytännössä on jo todettu Brysselin yleissopimuksen 13 artiklan ensimmäisestä kappaleesta, että kyseisen määräyksen sanamuodosta ja tarkoituksesta seuraa, että se koskee ainoastaan yksityistä kuluttajaa, joka ei harjoita elinkeino- tai ammattitoimintaa (ks. vastaavasti asia C-89/91, Shearson Lehman Hutton, tuomio 19.1.1993, Kok., s. I-139, 20 ja 22 kohta; asia C-269/95, Benincasa, tuomio 3.7.1997, Kok., s. I-3767, 15 kohta; asia C-464/01, Gruber, tuomio 20.1.2005, Kok., s. I-439, 35 kohta ja em. asia Engler, tuomion 34 kohta).

33 Oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että kuluttajien tekemiä sopimuksia koskevilla Brysselin yleissopimuksen määräyksillä perustetun erityisjärjestelmän tehtävänä on kuluttajan riittävä suojaaminen, sillä häntä pidetään elinkeinonharjoittajana toimivaa sopimuskumppaniaan taloudellisesti heikommassa asemassa olevana ja juridisesti kokemattomampana sopimuspuolena (ks. mm. em. asia Gruber, tuomion 34 kohta ja em. asia Engler, tuomion 39 kohta). Kyseinen tehtävä merkitsee sitä, ettei Brysselin yleissopimuksessa tätä varten määrättyjä erityisiä toimivaltasääntöjä voida ulottaa koskemaan henkilöitä, joiden osalta kyseinen suoja ei ole perusteltu (ks. vastaavasti em. asia Shearson Lehman Hutton, tuomion 19 kohta).

34 Oikeuskäytännössä on tämän perusteella päätelty, että mainitussa yleissopimuksessa määrättyä kuluttajansuojaa koskevaa erityisjärjestelmää sovelletaan vain sopimuksiin, jotka eivät liity ammattiin tai elinkeinotoimintaan taikka niitä koskevaan tavoitteeseen ja jotka on tehty niistä riippumatta ja joiden ainoa tarkoitus on tyydyttää henkilön omat yksityiset kulutustarpeet, kun taas tällainen suoja ei ole perusteltua sellaisen sopimuksen osalta, jonka tarkoitus liittyy ammattiin tai elinkeinotoimintaan (ks. em. asia Gruber, tuomion 36 kohta ja vastaavasti em. asia Benincasa, tuomion 17 kohta).

35 On kuitenkin todettava, että pääasiassa vallitsevan kaltaisissa olosuhteissa asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kuluttajaa koskeva edellytys ei ole täyttynyt.

36 On näet selvää, että pääasiassa vekselitakauksen antanut henkilö on taannut sellaisen yhtiön velvoitteet, jonka toimitusjohtaja hän on ja jossa hän on enemmistöosakkaana.

37 Vaikka vekselitakauksen antaneen henkilön velvoite on abstrakti ja siis siitä vekselin asettajalle kuuluvasta velvoitteesta riippumaton, jonka hän on taannut, luonnollisen henkilön kaupallisen yhtiön velvoitteiden takaamiseksi asetetun vekselin yhteydessä antamaa vekselitakausta ei voida kuitenkaan katsoa annetuksi – kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 33 kohdassa huomauttanut – siten, että se ei liity ammattiin tai elinkeinotoimintaan taikka niitä koskevaan tavoitteeseen ja niistä riippumatta, jos kyseisellä luonnollisella henkilöllä on sellaiset läheiset ammatilliset yhteydet mainittuun yhtiöön esimerkiksi siten, että hän on sen toimitusjohtaja tai hän on siinä enemmistöosakkaana.

38 Pelkästään sen perusteella, että vekselitakauksen antanut henkilö on luonnollinen henkilö, ei missään tapauksessa voida todeta, että kyseinen henkilö on asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kuluttaja.

39 Näin ollen ei ole tarpeen tutkia, ovatko mainitun artiklan kaksi muuta soveltamisedellytystä täyttyneet.

40 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sellaista luonnollista henkilöä, jolla on läheiset ammattiin tai elinkeinotoimintaan liittyvät yhteydet yhtiöön esimerkiksi siten, että hän on sen toimitusjohtaja tai hän on siinä enemmistöosakkaana, ei voida pitää kyseisessä säännöksessä tarkoitettuna kuluttajana silloin, kun hän takaa vekselin, joka on annettu kyseiselle yhtiölle luoton myöntämistä koskevan sopimuksen perusteella kuuluvien velvoitteiden takaamiseksi. Kyseistä säännöstä ei siis sovelleta sen tuomioistuimen määrittämiseksi, jolla on toimivalta käsitellä kanne, jossa yhteen jäsenvaltioon sijoittautunut vekselinsaaja esittää kyseiseen vekseliin, joka on allekirjoittamispäivänään epätäydellinen ja jota vekselinsaaja myöhemmin täydentää, perustuvan vaatimuksen sellaista vekselitakauksen antanutta henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa.

Toinen kysymys

41 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään, sovelletaanko asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohtaa sen tuomioistuimen määrittämiseksi, jolla on toimivalta käsitellä kanne, jossa yhteen jäsenvaltioon sijoittautunut vekselinsaaja esittää kyseiseen vekseliin, joka on allekirjoittamispäivänään epätäydellinen ja jota vekselinsaaja myöhemmin täydentää, perustuvan vaatimuksen sellaista vekselitakauksen antanutta henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa.

42 Alustavasti on huomautettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii tämän kysymyksen yhteydessä yhtäältä selvittämään, kuuluuko vekselinsaajan ja vekselintakaajan välinen oikeussuhde asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitetun käsitteen ”sopimusta koskeva asia” alaan, ja toisaalta saamaan selvyyden siitä, mikä ulottuvuus on annettava kyseisessä säännöksessä olevalle käsitteelle ”paikkakunta – –, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä,” sellaisen epätäydellisessä muodossa annetun vekselin osalta, jota on myöhemmin täydennetty.

43 Tässä yhteydessä on huomautettava tämän tuomion 27 kohdan tavoin, että sikäli kuin asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdan ja Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisen lauseen sanamuoto on samanlainen, ensimmäisellä säännöksellä on katsottava olevan sama soveltamisala kuin jälkimmäisellä määräyksellä (ks. vastaavasti asia C-533/07, Falco Privatstiftung ja Rabitsch, tuomio 23.4.2009, Kok., s. I-3327, 48 ja 56 kohta).

44 Toimivaltaisen tuomioistuimen määrittelemiseksi asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdan mukaisesti on siis sovellettava edelleen periaatteita, jotka ilmenevät Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa koskevasta oikeuskäytännöstä (ks. vastaavasti em. asia Falco Privatstiftung ja Rabitsch, tuomion 57 kohta).

45 Ensimmäiseksi on huomautettava asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitetun käsitteen ”sopimusta koskeva asia” tulkinnasta, että kyseistä käsitettä on tulkittava itsenäisesti tukeutuen kyseisen asetuksen järjestelmään ja tavoitteisiin, jotta asetuksen yhdenmukainen soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa varmistettaisiin. Sitä ei siis voida tulkita siten, että siinä viitattaisiin siihen määritelmään, jolla sovellettavassa kansallisessa laissa luonnehditaan kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevaa oikeussuhdetta (ks. analogisesti mm. asia C-26/91, Handte, tuomio 17.6.1992, Kok., s. I-3967, Kok. Ep. XII, s. I-181, 10 kohta ja asia C-265/02, Frahuil, tuomio 5.2.2004, Kok., s. I-1543, 22 kohta).

46 Vaikka asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdassa ei edellytetäkään sopimuksen tekemistä, velvoitteen tunnistaminen on kuitenkin välttämätöntä tämän säännöksen soveltamiseksi, koska tuomioistuimen toimivalta vahvistetaan kyseisen säännöksen nojalla sen paikkakunnan mukaan, jossa kanteessa tarkoitettu velvoite on täytetty tai täytettävä. Mainitussa säännöksessä tarkoitetun käsitteen ”sopimusta koskeva asia” ei voida siten katsoa tarkoittavan sellaista tilannetta, jossa osapuoli ei ole vapaaehtoisesti sitoutunut velvoitteeseen toiseen osapuoleen nähden (ks. analogisesti asia C-334/00, Tacconi, tuomio 17.9.2002, Kok., s. I-7357, 22 ja 23 kohta ja em. asia Engler, tuomion 50 kohta).

47 Jotta voidaan soveltaa asetuksen N:o 44/2001 mainittua 5 artiklan 1 alakohdan a alakohtaa, joka koskee erityistä toimivaltaa sopimusta koskevassa asiassa, on siis määriteltävä se oikeudellinen velvoite, johon henkilö on vapaaehtoisesti antanut suostumuksensa suhteessa toiseen osapuoleen ja johon kanne perustuu (ks. analogisesti em. asia Engler, tuomion 51 kohta).

48 Tällaisen velvoitteen olemassaolosta pääasiassa vallitsevan kaltaisissa olosuhteissa on todettava – kuten julkisasiamies on tehnyt ratkaisuehdotuksensa 45 kohdassa – että tässä tapauksessa vekselitakauksen antanut henkilö on vapaaehtoisesti hyväksynyt toimivansa mainitun vekselin asettajan velvoitteiden takaajana, kun hän on merkinnyt allekirjoituksensa vekselin etupuolelle maininnalla ”taataan”. Hänen velvoitteensa taata mainitut velvoitteet on siis hänen allekirjoituksellaan hyväksytty vapaaehtoisesti mainitussa säännöksessä tarkoitetulla tavalla.

49 Tätä toteamusta ei voida kumota sillä, että kyseinen allekirjoitus on merkitty blankovekseliin. On näet otettava huomioon se, että takauksen antanut henkilö on allekirjoittamalla myös puuttuvien merkintöjen lisäämisestä tehdyn sopimuksen vapaaehtoisesti hyväksynyt edellytykset, jotka koskevat sitä tapaa, jolla vekselinsaaja täydentää kyseistä vekseliä lisäämällä siihen puuttuvat tiedot, vaikka mainitun sopimuksen allekirjoittaminen ei sinänsä ole johtanut vekselitakauksen syntymiseen.

50 Tästä on huomautettava, että kysymys siitä, onko puuttuvat merkinnät lisätty vekseliin mainitun sopimuksen vastaisesti, ei kuulu asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitetun käsitteen ”sopimusta koskeva asia” tulkinnan alaan, vaan se liittyy pikemminkin sen tarkastamiseen, että kyseisestä vekselistä ilmenevästä maksupaikasta on sovittu pätevästi osapuolten kesken, joten tämä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymys koskee mainitussa artiklassa tarkoitetun ja jäljempänä tämän tuomion 52 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa tutkittavan käsitteen ”paikkakun[ta], missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä”, tulkintaa.

51 Tästä seuraa, että sellaisen epätäydellisessä muodossa annetun vekselin, jota on myöhemmin täydennetty, vekselinsaajan ja vekselintakaajan välinen oikeussuhde kuuluu asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitetun käsitteen ”sopimusta koskeva asia” alaan.

52 Toiseksi on täsmennettävä, mitä mainitussa artiklassa tarkoitetaan käsitteellä ”paikkakun[ta], missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä”.

53 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii tässä yhteydessä muun muassa, onko sen otettava kyseisen paikkakunnan määrittämiseksi huomioon yksinomaan vekselissä olevat tiedot vai myös tiedot, jotka sisältyvät puuttuvien merkintöjen lisäämisestä tehtyyn sopimukseen.

54 On huomautettava yhtäältä, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdassa oleva käsite ”velvoite” viittaa sopimukseen perustuvaan velvoitteeseen, jonka täyttämättä jättämiseen kanteessa vedotaan (ks. analogisesti mm. asia 14/76, De Bloos, tuomio 6.10.1976, Kok., s. 1497, Kok. Ep. III, s. 195, 13 kohta; asia 266/85, Shenavai, tuomio 15.1.1987, Kok., s. 239, Kok. Ep. IX, s. 1, 9 kohta ja asia C-256/00, Besix, tuomio 19.2.2002, Kok., s. I-1699, 44 kohta), ja toisaalta, että paikkakunta, jossa kyseinen velvoite on täytetty tai täytettävä, määritetään sen lainsäädännön mukaan, jota asiaa käsittelevän tuomioistuimen on lainvalintasääntöjen mukaan sovellettava mainittuun velvoitteeseen (ks. analogisesti mm. asia 12/76, Industrie Tessili Italiana Como, tuomio 6.10.1976, Kok., s. 1473, Kok. Ep. III, s. 185, 13 kohta; asia C-440/97, GIE Groupe Concorde ym., tuomio 28.9.1999, Kok., s. I-6307, 32 kohta ja em. asia Besix, tuomion 33 ja 36 kohta).

55 Lisäksi kansallisten oikeusjärjestysten sopimusoikeudessa sopimuspuolten tahdolle yleensä annetun tärkeän aseman huomioon ottaen silloin, kun sopimuspuolet voivat sovellettavan lainsäädännön mukaan siinä säädetyillä edellytyksillä sopia paikasta, jossa velvoite on täytettävä, tällainen velvoitteen täyttämispaikkaa koskeva sopimus riittää siihen, että saman paikkakunnan tuomioistuin katsotaan asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdan perusteella toimivaltaiseksi (ks. analogisesti asia 56/79, Zelger, tuomio 17.1.1980, Kok., s. 89, 5 kohta; asia C-106/95, MSG, tuomio 20.2.1997, Kok., s. I-911, 30 kohta ja em. asia GIE Groupe Concorde ym., tuomion 28 kohta).

56 On kuitenkin huomautettava, että vaikka osapuolet voivat vapaasti sopia sopimusvelvoitteiden täyttämispaikasta, he eivät kuitenkaan voi pelkästään toimivaltaisesta tuomioistuimesta määrätäkseen sopia sellaisesta sopimusvelvoitteiden täyttämispaikasta, jolla ei ole mitään todellista liittymää sopimussuhteeseen liittyviin tosiseikkoihin ja jossa kyseiseen sopimussuhteeseen perustuvia velvoitteita ei sopimuksen sanamuodon mukaan voitaisi täyttää (ks. vastaavasti em. asia MSG, tuomion 31 kohta).

57 Kun tässä tapauksessa otetaan huomioon se, että vekselissä on nimenomaisesti mainittu pääasiassa kyseessä olevan velvoitteen täyttämispaikka, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on – siltä osin kuin velvoitteen täyttämispaikka voidaan sovellettavan lainsäädännön mukaan valita – otettava mainittu paikka huomioon määrittääkseen toimivaltaisen tuomioistuimen asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdan mukaisesti.

58 Tämän perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohtaa sovelletaan sen tuomioistuimen määrittämiseksi, jolla on toimivalta käsitellä kanne, jossa yhteen jäsenvaltioon sijoittautunut vekselinsaaja esittää kyseiseen vekseliin, joka on allekirjoittamispäivänään epätäydellinen ja jota vekselinsaaja myöhemmin täydentää, perustuvan vaatimuksen sellaista vekselitakauksen antanutta henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa.

Oikeudenkäyntikulut

59 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sellaista luonnollista henkilöä, jolla on läheiset ammattiin tai elinkeinotoimintaan liittyvät yhteydet yhtiöön esimerkiksi siten, että hän on sen toimitusjohtaja tai hän on siinä enemmistöosakkaana, ei voida pitää kyseisessä säännöksessä tarkoitettuna kuluttajana silloin, kun hän takaa vekselin, joka on annettu kyseiselle yhtiölle luoton myöntämistä koskevan sopimuksen perusteella kuuluvien velvoitteiden takaamiseksi. Kyseistä säännöstä ei siis sovelleta sen tuomioistuimen määrittämiseksi, jolla on toimivalta käsitellä kanne, jossa yhteen jäsenvaltioon sijoittautunut vekselinsaaja esittää kyseiseen vekseliin, joka on allekirjoittamispäivänään epätäydellinen ja jota vekselinsaaja myöhemmin täydentää, perustuvan vaatimuksen sellaista vekselitakauksen antanutta henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa.**

2) **Asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohtaa sovelletaan sen tuomioistuimen määrittämiseksi, jolla on toimivalta käsitellä kanne, jossa yhteen jäsenvaltioon sijoittautunut vekselinsaaja esittää kyseiseen vekseliin, joka on allekirjoittamispäivänään epätäydellinen ja jota vekselinsaaja myöhemmin täydentää, perustuvan vaatimuksen sellaista vekselitakauksen antanutta henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa.**

Allekirjoitukset